

Slouvenski dom

Štev. 102

V Ljubljani, 5. maja 1936

Leto 1.

Adis Abeba še ni padla - Mussolini zapovedal slovesno zavzetje za jutri

Bele zastave v Adis Abebi

Neguš kupuje hiše v Londonu - Avtomobili zlata beže - 65 Evropecev mrtvih v Adis Abebi

Adis Abeba, 5. maja. AA. Reuter poroča; Ne-točne so vesti, da so italijanske čete zavzele Adis Abebo.

Adis Abeba, 5. maja. o. Kljub najrazličnejšim vestem, v katerih tekmujejo inozemske časopisne agencije, da bi prve naznanile zavzetje Adis Abebe, vendar še niso italijanske čete vkorakale v abesinsko prestolnico, v kateri še zmeraj divja krvava borba med domačim prebivalstvom in med Evropejci. Večraj so se vršili hudi boji okrog poslaništev in okrog železniške postaje, kamor so se zatekli nameščenci železniške družbe Adis Abeba-Džibuti. Ti so s strojnimi branili postajno poslopje. Po vsem mestu je divjalo vso noč streljanje in ropanje. Ameriško poslaništvo so morali izprazniti in so se vsi člani in begunci, ki so iskali zavetja tam, so se preselili v angleško poslaništvo. Angleška vlada je naročila svojemu poslaniku, naj gre Amerikanom čim bolj na roko. Ubit je bil vodja angleške Rdečega križa, ko je pomagal ranjenecem po cestah.

Vsako toliko se v prestolnici razširijo vesti, da so na tem ali onem koncu mesta vkorakale italijanske čete. Toda te vesti se zmeraj izkažejo za neresnične. Kljub temu, pa je že večina hiš izobesila bele zastave.

Italijani 10 km pred mestom

Pariz, 5. maja. Po zadnjih francoskih poročilih so bili večraj Italijani oddaljeni od prestolnice 10 km. Pričakovali so vsak hip, da bodo mesto zavzeli in da bodo italijanska uradna poročila razglasila to vest. Toda te vesti ni bilo, čeprav je jasno, da Italijani hote in nalašč čakajo, da prispe vse čete v neposredno bližino mesta. Zlasti bi radi videli Francozi, da bi italijanske čete čimprej prišle, ker grozi francoskemu poslaništvu vedno večja nevarnost. Tja so se zatekli člani turškega poslaništva, dalje veliko število Grkov in Armencev, ki jih Abesinci brez usmiljenja pobijajo. Iz Džibutija je sredi odšel bataljon francoskih Askarov, da zamenjajo stražo, ki čuva poslaništvo in je že docela izmučena. Abesinske podivjane skupine so do zdaj pobile okrog 65 Evropecev različnih narodnosti.

Snoči je francoski minister iz Adis Abebe poslal svoji vladi poročilo, da neprestano krožijo nad mestom italijanski avioni in da se italijanski oddelki približujejo Adis Abebi v krogu. Neredno

Vojaška imenovanja

Belgrad, 5. maja. m. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so kraljevski namestniki na predlog ministra za vojsko in mornarico podpisali ukaz, s katerim so postavljeni med drugimi:

za generala dolžnosti šefa organizacijskega oddelka generalštabnega oddelka v ministrstvu za vojsko in mornarico podpolkovnik za generalštabne posle Mirko Burja, do sedaj vojaški ataše v Romuniji in Poljski;

za novega vojaškega atašea v Romuniji in Poljski s sedežem v Bukarešti pa pehotni podpolkovnik za generalštabne posle Jurij Mušič, do sedaj na službi v odseku za trupno nastavo nastavnega oddelka glavnega generalštaba;

za vršilca dolžnosti upravnika potiskega intendantskega skladišča intendantski kapetan II. razreda Albin Držan, do sedaj vršilec dolžnosti intend. bregalniške divizijske oblasti;

za vršilca dolžnosti poveljnika I. divizionja 26. art. bataljona art. kapetan I. razreda Marijan Derenčin;

za vršilca dolžnosti inspektorja skladišč municije in delavnic artilerijsko-tehničnega oddelka višji vojaški uradnik Frane Kolman;

za vršilca dolžnosti upravnika tretjega oddelka vojnotehničnega zavoda višji vojni uradnik Ivan Kavšek;

za vršilca dolžnosti upravnika pirotehnike 3. oddelka vojaškotehničnega zavoda nižji vojaški uradnik Maksimilijan Karabel ter

za upravnika delavnice avtomobilskega polka II. armijske oblasti pehotni major Božidar Kosar.

Konferenca vinogradnikov

Belgrad, 5. maja. m. Kmetijski minister Sveziozar Stanković je za 11. maj sklical v Belgrad veliko konferenco vinogradnikov. Na to konferenco so povabljeni tudi voditelji raznih državnih kontrolnih in preizkuševalnih postaj, predstavniki raznih združenih zvez in podobnih vinogradniških organizacij. Na konferenci bodo razpravljali o vprašanju vnovčevanja vina, dalje o nizkih cenah, po katerih kmetje prodajajo vino ter o cenah, po katerih se prodaja vino v gostilnah. Eno izmed glavnih vprašanj razpravljanja na tej konferenci bo pa tudi vprašanje povračila izvoza našega vina, in obtem razgovor o raznih taksah in trošarinah na vino.

Tudi v Londonu zavarovalni škandal

London, 4. maja. Afera zavarovalnice Lloyd in podrobnosti o njej, ki so prišle v javnost, še zmerom polnijo stolpce angleških listov in so predmet obširnih debat v javnosti. O izidu preiskave o tej aferi so večraj poročali finančnemu ministru Chamberlainu. Če bi preiskava zadostila ne razčistila te afere — to se zdi zelo verjetno, ker se še zmerom ne ve, katere so prav za prav osebnosti, ki so vršile prepovedane manevre z zavarovanjem — bo bržčas odrejen uradni preiskovalni odbor.

abesinske čete, ki so se zbrale čisto slučajno, so zasedle nekaj višin okrog mesta ter se oborožile s strojnimi. Verjetno je, da se bodo vršile pri prihodu Italijanov silovite praske, ker so abesinski vojaki razdijani in obupani do skrajnosti.

Neguš in njegovo zlato odšlo

Džibuti, 5. maja. o. Abesinski cesar je še vedno v Džibutih in se ni odločil še, kdaj naj odide. Prebiva v palači francoskega guvernerja in je večraj sprejel veliko število najrazličnejših dostojanstvenikov in diplomatov. Večraj je dospela iz Adena v Džibuti tretja angleška bojna ladja, in sicer je to križarka »Enterprise«, ki bo odvedla cesarjevo rodbino iz Džibutija v Aden in od tu v Hajfo v Palestino. Ne ve se pa, če bo neguš tam ostal. Večraj so iz cesarjeve vile prepeljali v pristanišče, na eni izmed treh angleških ladij, ki so zasidrane tam, dva tovorna avtomobila zlata in dragocenosti.

Džibuti, 5. maja. m. Sinoči ob 17.30 se je neguš s svojo družino vred na krovu angleške križarke »Enterprise« odpeljal.

Mobilizacija vseh Italijanov:

Jutri bo uradno razglašeno zavzetje Adis Abebe

Rim, 5. maja. o. Večraj je obiskal angleški poslanik Drumond zunanega ministra Suvicha in ga prosil naj poskrbi vse potrebno za varstvo angleških državljancev v Abesiniji, kar mu je minister tudi obljubil.

Politični krogi v Rimu pravijo, da bo zavzetje Adis Abebe uradno razglašeno jutri, ker hoče Mussolini za jutri mobilizirati vse italijansko prebivalstvo ter mu ob tej priliki naznaniti veliko zmago italijanskega orožja. Ta mobilizacija vsega civilnega prebivalstva v Italiji bo podobna oni v jeseni, ko so 2. oktobra l. l. sirene pokhale vse Italijane na javne irge in zbirališča k zvočnikom, ter jim naznanile začetek vojnih operacij v Afriki. Taka mobilizacija je zapovedana za jutri, kar naj pokaže vsemu svetu, da zna Italija svoje zmage slaviti. Zaradi tega zatrujejo rimski krogi, da bodo italijanske čete kljub temu, da so že blizu Adis Abebe, vkorakale v mesto takrat, ko bo vsa Italija zbrana, da sliši vesti o zmagi.

Ironičen odgovor:

Avstrija pojasnjuje svoj korak

Dunaj, 5. maja. Korbiro poroča: Avstrijski poslaniški so 2. l. m. izročili vladam Anglije, Francije, Italije, Madjarske, Češkoslovaške, Jugoslavije, Romunije, Poljske, Bolgarije, Švice in Turčije memorandum svoje vlade, v katerem razlagajo nagibe, ki so zvezno vlado prisilili do tega, da objavi zakon o vojaški dolžnosti, ki je po njenem mnenju izval neopravičeno nerovo. Avstrijska vlada ponavlja vse prejšnje argumente in prosi vlade držav, katerim je poslala memorandum, da naj te argumente ponovno prouče in jih naj nepristransko prepresejo. V prvi vrsti ugotavlja avstrijska vlada, da ne gre za splošno vojaško dolžnost, ampak za obvezo o javnih delih, s čimer se omogoča, da bodo državljani delno pozvani na javna dela, delno pa, da dobe vojaški pouk, tako da bi v primeru potrebe mogli biti pozvani na obrambo domovine.

Avstrijska vlada opozarja, da ima ta dolžnost čisto ljudsko-prosvetni značaj, ki je za Avstrijo zelo važen zaradi njenega zemljepisnega, geopolitičnega in strateškega položaja. Avstrijska vlada pravi dalje, da je kljub vsem težavam trdno odločena, v interesu splošnega mira, braniti svojo neodvisnost napram vsakomur. Vlada ne name-rava v normalnih okoliščinah vzdrževati večjih kontingentov avstrijske vojske v mirnem času, kakor je pa to bil odločeno z Veliko Britanijo ob priliki razgovorov na razorož. konferenci, tako da bo Avstrija imela pod orožjem okoli 50.000 mož.

Avstrijska vlada ponavlja svojo najsvetlejšo izjavo, da je cilj splošne obveze izključno obrambnega značaja in da vlada ni imela nobenih drugih namenov. Najboljši dokaz za to je znana vdanost Avstrije napram mirovnim pogodbam in glede tega ne more nihče dvomiti v popolno lojalnost v primeru z drugimi državami.

Avstrijska vlada je prepričana, da se lahko mir v Evropi ustvari izključno samo na temelju popolnega zaupanja in je zato treba odstraniti stalne očitke med zmagovalci in premaganci, prav tako pa je treba odstraniti vse prisilne odredbe, ki ponižujejo narodno čustvovanje. Avstrijska vlada vodi z ozirom na resne nevarnosti, ki prete vsemu človeštvu, stalno račun o tem, da mora imeti v primeru potrebe na razpolago vsa sredstva za obrambo neodvisnosti v zvezi z ostalimi

Pariz, 5. maja. AA. Havas poroča: Kakor je že bilo javljeno, se bo na današnji seji vlade govorilo predvsem o finančnem položaju države. Verjetno je, da se ne bo razpravljalo o drugih perečih vprašanjih. Upravni odbor francoske Narodne banke se je večraj popoldne sestel in tudi proučeval finančni položaj. Na seji ni bilo nobenih sklepov. Upravni odbor se bo danes ponovno sestel. Ni mogoče misliti na to, da bi se povečala eskompna mera, pa tudi ne obrestna mera na predjume.

Kavava Španija

Madrid, 5. maja. o. Večraj so spet izbruhnili krvavi nemiri v Madridu, in sicer v okraju Cuercos Caminos. Zdi se, da imajo španski levčarji iz Moskve naročilo, da za vsako ceno nadaljujejo nemire in poboje. Večrajšnji strahoviti poboji in poživanja so izbruhnili zaradi tega, ker so komunistični agitatorji vrgli med mase alarmantno novico, da so člani fašističnih organizacij dajali šolskim otrokom v tem socialističnem okraju zastrupljene bombone. Poleg tega so razširili vesti, da je veliko otrok že moralo v bolnišnico.

Na te vesti so se takoj pojavili na cestah člani komunistične milice, ki so patrolirali v oboroženih oddelkih po ulicah. S seboj so nosili velike posode petroleja in bencina. S pomočjo tega so zažgali vse samostanke šole v tem proletarskem okolišu, ki drugih šol sploh ni imel. Zažgali so tudi več cerkva, prepleli redovnice, in usmiljenke ter streljali na civilno gardo, ki je skušala narediti red. Toda to se jim ni posrečilo, ker je poveljstvo nalašč poslalo premoled gardistov v ta okraj.

Nemiri, ki so jih z lažmi izzvali komunisti, so se nadaljevali večraj ves dan in vso noč. Rdeče tolpe so požgale dve cerkvi, 6 samostanov in eno zasebno šolo. Pri spopadih med komunistično milico in med prebivalci je bilo 40 ranjenih.

Splošna stavka irgovske mornarice, ki so jo boljševidi izzvali prvga maja, se nadaljuje. Nadaljujejo se tudi najrazličnejša sabotažna dejanja na irgovskih ladjah. Španska irgovina ima zaradi tega ogromno in neprecenljivo škodo. V Malagi je izbruhnila splošna stavka policijskega de-lavstva, kot izraz solidarnosti s slavljujočimi mornarji.

Po zadnjih vesteh iz Madrida, se mesto še ni pomirilo, marveč divjajo krvavi poboji še naprej. Plameni zažganih cerkva so se dvigali vso noč visoko pod nebo, tako da se je zdelo, da gori ves Madrid.

Zadnje vesti iz Abesinije

Rim, 5. maja. AA. Stefani poroča: Italijanska vlada doslej še ni prejela nobeno uradno obvestilo od tujih poslaništev v Adis Abebi, ki bi se nanašalo na beg abesinskega cesarja. Italijanska vlada bo smatrala negušev beg kot potrdilo, da abesinski narod nekoč več vlado dosedanje dinastije in dosedanje vlade.

Francoska vlada stalno obvešča italijansko vlado o vsem, kar se godi v Adis Abebi, in prosi, da naj se pospeši zavzetje abesinske prestolnice. Šele večraj so italijanska letala po treh dneh zopet letela nad Adis Abebo. Beguncem v poslaništvih so tako vtila nekaj novega poguma. Italijanska vlada je storila že vse potrebno, da bi olajšala težak položaj poslaništev v Adis Abebi.

Washington, 5. maja. AA. Reuter poroča: Zunanje ministrstvo je obveščeno, da bosla danes zjutraj ob zori dva ameriška časniki krenila iz ameriškega poslaništva in nesla belo zastavo. Poskušala bosla, da prideta v zvezo z italijanskimi predhodnicami. V poročilu se pravi, da vlada v mestu red in mir.

Konec sankcij

London, 5. maja. Današnji »Morningpost« piše, da bodo sedaj po odhodu cesarja Hajla Selasija iz Abesinije sankcije najbrž ukinjene, ker jih spričo italijanske zmage pač nima več smisla vzdrževati. Italijani so svoje dosegli, kljub sankcijam, ki so jih evropske države smatrale za uspešne.

Angleške ladje za Sredozemlje

London, 5. maja. Reuter poroča iz Gibraltarja: 20. brodogve rušilcev, ki ga tvori osem rušilcev, bo v kratkem odplulo v Sredozemsko morje, da se priključi angleškemu brodogvu na Malti.

Nesodobnosti Ljubljane

Na križišču Miklošičeve in Dalmatinove ulice...

Od šote do premoga

Vse, kar na svetu živi, je odvisno od svetlobe. Tudi premog in njegova največja lastnost kot nosilca energije, potekata prav iz istega vira. — Neizrečno majhne rastlinske celice so bile zbirali sončne energije. Pred desetletji ali pred milijoni let je sonce ogrevalo rastline s svojimi toplotnimi žarki in to je, kar je ustvarilo listo silo v premogu, ki je danes temelj moderne industrije. Takrat je vladalo po svetu enakomerno vlažno toploto podnebja, ki je bilo bogato tudi na padavinah. V prostornih nižinah je uspevalo bujno rastlinje posebno pa močvirne rastline.

Bujno rastlinje v davni

Le redke so bile vrste rastlin ki so pozivljale prostrane gozdove le dobe »premog«. — Najbolj so se košatile razne preslice ogromnih razsežnosti, vsevprek pa so se vili ogromni lisičjaki. V tej vrsti rastlin, ki je bila silno razraščena, se je javljala v prvi vrsti družina luskavec, ki so dobili svoje ime po svoji značilni debelini skorji. Ob njih so se vile velikanske, kot drevo velike in močne praproli, katerih ogromna peresa so kakor pahljace krasile sicer pusti in enolični močvirni gozd. Vse te vrste rastlin so se ohranile do današnjega dne, le da so se v svoji razsežnosti močno zmanjšale postale so proti svojim prvotnim oblikam prilikave. O njih ogromnosti pričajo še danes okamenine in izogleneli ostanki ter odlišni listov na plasteh premoga.

Ta teh močvirnih gozdov je tvorila neprodna plast močno razraščenega mahovja, bičevja in plezalk. Pod njimi pa so se nahajale razne zvrsti rastlin, ki so že odmrle davno in niso za seboj pustile posledic nobenega sledu več.

Mnogo tisočletij je šlo preko teh gozdov in tal. Brez števila dob je bilo, v katerih so se rodovi dreves in mahov pogrezali v močvirje in prav toliko je dob, v katerih so se porajale nove rastline in novo drevje. Plasti odmrlih rastlin so se kopičile druga na drugo, vedno bolj so se pogrezale prve plasti in vedno debelejša so bile plasti močvirnega mahu. Tako se je začela doba, v kateri je nastajal premog.

Premog nastaja

Vse organske snovi, tako živalske kakor tudi rastlinske, zapadejo potem ko odmrlo, kemičnemu presnovljanju. Ta proces poteka seveda prav različno. Odvisen je od količin kisika, ki je prišel v stik s tem presnovljanjem ali pa tega stika sploh ni bilo. Če pride v stik z zrakom, potem odmrli rastlina strohni, če pa tega ni, pa nastopi gnitje. Pri trohnenju rastlin se njihova celuloza skoro popolnoma razkroji v vodi in v plinu (amonijaku, žveplovodik in ogljikovo kislina). Pri tem pa ostanejo od rastline le brezpomembni ostanki. —

Povsem drug je izid pri gnitju. Ker ni zraka, izostanejo nekateri kemični procesi in se omejujejo na reakcije med ogljikom v rastlinskem organizmu in vodikom. Pri gnitju nastaja najprej voda potem pa ogljik. Sele takrat, ko se povežejo kisik z vodo in ogljikovo kislino, se začne tvoriti ogljikov vodik v obliki plina. Od teh je metan — močvirni plin naših barj — najvažnejši in najpogostejši. Za rudarja tvori ta plin pri kopanju premoga še poseben pomen. Če pride v podzemeljskem rovu v stik z zunanjim zrakom, nastanejo treski in eksplozije. Rudninske snovi, ki se nahajajo v rastlinah, ostanejo pri celem tem

procesu nedotaknjene, in tvorijo pozneje pepel goriva.

Proces tisočletij

Proces gnitja rastlin se imenuje pretvarjanje v premog zaradi vedno večjega kopičenja ogljika, ki nastaja radi reakcije v notranjosti rastlinske mase. To je mogoče pa le takrat, če so ti rastlinski ostanki odtegnjeni uplivu zraka, bodisi, da jih pokriva voda ali pa se nanje skadajo nove plasti odmrlih rastlin. Vsi ti predpogoji nastopajo v močvirjih, kjer moremo tudi opazovati prve začelke nastajanja premoga. Nastajanje premoga označuje torej zviševanje količin ogljika, a istočasno padanje količin vodika, kisika in dušika. Ta proces se potem nadaljuje in se iz rastlin tvori najprej šota potem riavi premog in nato črni premog.

Medtem, ko ima šota povprečno le polovico ogljika in zraven 30 odstotkov kisika in 5 odstotkov vodika, ima anfacit, ki je najboljša vrsta vrsta premoga, že 90 odstotkov ogljika, dočim ima vodik in kisika le do 3 odstotke. Seveda je odločilnega pomena za kakovost premoga tudi kakovost rastlina iz katerega nastaja. Zato ne bo iz rjavega premoga nikoli nastal črni premog, ker zvrta ta premog iz dobe, ki je mnogo mlajša in ki je imela popolnoma drugačno rastlinje.

Če je pretvarjanje v premog v glavnem vraščanje časa, potem so tudi še drugi činitelji, ki vplivajo na potek tega procesa. Geološki činitelji in pa kakovosti plasti, ki prekrivajo premog, vpliv morja, ki je nekoč prekrivalo ozemlja, pod katerimi se nahajajo skladišča premoga itd. — Pritisk plasti in pa toplota zunanega sveta sta v mnogem vplivali na razvoj oglenjenja. Tako se proces pospešuje v ozemljih, ki so vulkanskega značaja ali pa tem, kjer so premikanja plasti zelo pogosta, dočim so mnogo počasnejši tam, kjer vsega tega ni.

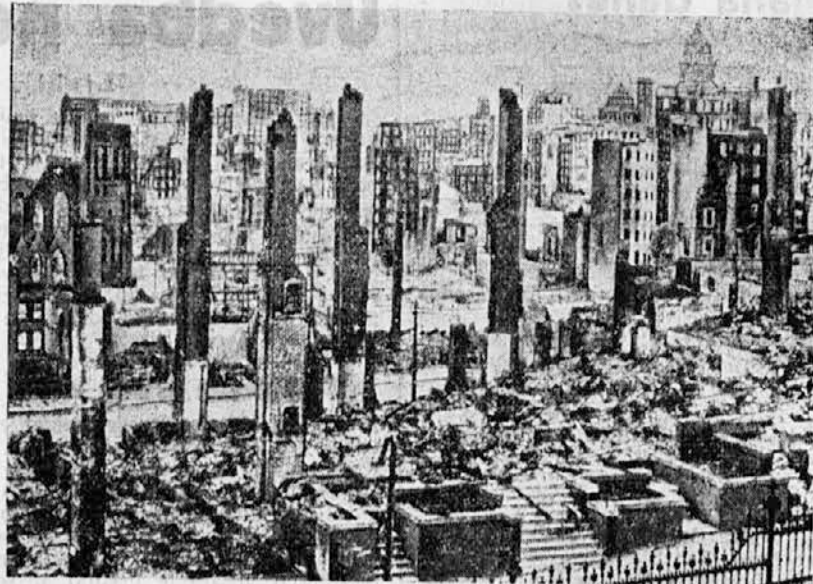
Kakovost

Imamo pa še vrsto premoga, ki se je tvoril iz skladišč lesa, ki ga je voda navlekla in ga potem prekrila s peskom in prsti. Tu je šel proces pretvarjanja prav v istem slogu kakor drugod, le da so skladišča tako nastalega premoga mnogo manj bogata in zraven se mešajo med seboj plasi, katerih vsaka je druge kakovosti. Vsega tega pri ostalem premogu ne poznamo. Ležišča premoga, ki so nastala v močvirnih tleh, so bogata in se raztezajo na tisoče kilometrov daleč. Imajo tudi v vseh plasteh premog, ki je enake kakovosti.

Premog je organsko gorivo radi svojega pomena. Nosilec toplotne energije v premogu je ogljik. Premog daje toliko večje toplote od sebe, kolikor več ima v sebi ogljika.

Prikrajšani odlikovanci

Povodenj odlikovanj je prisilila v zadnjem času sovjetsko vlado omejiti dosežanje predpravice odlikovancev. Lastniki »Leninovega reda« dobi vajo (poleg stalnega zaslužka) po 25 rubljev mesečno. Ta približek znaša 20 rubljev pri »Rdečem praporu«, 15 rubljev pri »Delavskem praporu« in vojaški »Rdeči zvezdi« ter samo 10 rubljev pri »častnem odlikovanju«. Vsi, tudi večkratni odlikovanci imajo pravico do ene brezplačne vožnje letno s parnikom in železnico tja in nazaj v poljubne kraje z neomejeno daljavo.

Pred 30 leti: slika silovitega potresa v San Franciscu

V Ameriki so tovarne dovtipov

Prejšnje čase je romal dober dovtip počasi okoli sveta, kakor bi se volil s pošto kočijo, kasneje je šel z brzino brzovlaka, a danes ga že prenašajo valovi etra.

Povpraševanje po dovtipih je posebno veliko pri radijskih postajah. Se tako dober dovtip se v najkrajšem času obrabi, ker ga radio tako hitro raznese po svetu. V Ameriki se je razpasla navada, da velika industrijska podjetja delajo največje reklamo, ki sestoji največkrat iz dovtipov. Tako se je tudi proizvajanje dovtipov povsem industrializiralo, proizvajalci dovtipov zaslužijo včasih tudi po dva tisoč dolarjev tedensko. Na kakšen način spravijo ti izdelovalci svoje dovtype skupaj, je naročnikom popolnoma vseeno. Naročnik stavi izdelovalcu določen rok in v tem času mora biti dovtip gotov. To je najvažnejše, manj važno je, da so vsi dovtipi res dobri. Lahko je med njimi nekaj dobrih in nekaj slabih.

Velikan nemških pesnikov Goethe je enkrat povedal, da pozna v celem le 37 iragičnih zadev. Stevilo dovtipnih je pa še manjše. Toda kljub temu je povpraševanje po vedno novem cvetju iz humorističnih vrtov večje, kakor pa po tragičnih situacijah.

Izkopani zakladi

Iztahtati dober dovtip ni nobena šala. Nekateri ameriške tovarne dovtipov pravijo, da se pri svojem delu naslanjajo le na domisleke, ki nastanejo v krogu njihovih delavcev, dočim so druge tovarne bolj pošteno in priznavajo, da se dajo humoristični listi starih letnikov za ta posel kar najkoristnejše uporabiti.

Pred nekaj tedni je bila v neki newyorški trgovini s knjižnimi starinami dražba in so se prodajali tudi stari humoristični listi Brezpomembni papir, ki so ga že ogledale knjižne uši, je bil prodan za 350 dolarjev. Dva kupca sta dražila in se tepla za posest kupa teh listov. Med iznajdljivimi tovarnarji dovtipov se je pojavila navada, da brskajo po izredno starih šalivih listih in iz njih konjlejo stare zaklade, prav za prav jemljejo iz pozabljena množico dovtipov. S temi dovtipi imajo zelo kratek posel. Prevedejo ga, obrusijo in prikrojijo za današnji čas.

Neki stari proizvajalec dovtipov, ki že dolga leta pošilja po stopetdeset dovtipov na teden trem velikim industrijskim podjetjem, ki z njimi nato pozivljajo svojo reklamo v radiu, je povedal s ponosom, da mu delo še nikoli ni zaostalo in da je naročila vedno pravočasno izvršil. Njegovo načelo je bilo, da pridobi dovtip s starostjo prav toliko kakor vino... Kar je bilo nekoč dovtipno in pa duhovito, to je po njegovem mnenju ohranilo svojo veljavo tudi do danes. Drugi pa mu v tem oporekajo, ker so mnenja, da se da marsikateri dovtip razumeti kot duhovit le z okoljem, oziroma časom, v katerem je nastal, danes pa je izgubil ves svoj blek zaradi drugega načina življenja.

Dovtip o tašči

Še vedno živ pa je dovtip s staro taščo. Krčevito se drži sveta in kroži nešteto krat, seveda v najrazličnejših preoblekah, po oddajnikih ameriških radijskih postaj. Ta dovtip je poznan že od vseh početkov, odkar se je taka šala zapisovala.

saj ga najdemo napisanega tudi na egiptovskih hieroglifskih tablah. Eden takih dovtipov je napisan takole:

»Nekemu kmetu je voda zalila ob povodnji hišo. Mož je prav ta čas delal zunaj na polju, v hiši pa se je nahajala njegova tašča. Ko so mu sporočili to vest, je zavzdihnil in začel urno ubirati pete v smeri proti toku vode. »Stojte vendar, voda je vašo taščo odnesla«, so dejali njegovi sosedje, »treba je iti v smeri toka reke«.

»Kaj? Nemogoče! Jaz dobro poznam svojo taščo. Ona plava vedno le proti toku!«

Tak dovtip, ki je star že več kakor 4000 let, se zna lepega dne razlegati po etru, kamor so ga poslane ameriške radijske postaje...

In koliko dovtipov po širnem svetu se da speljati nazaj na pismo, ki ga je napisal član irskega parlamenta sir Boyle Roche pred dobrimi sto leti svojemu prijatelju:

»Prav sedaj, ko imam nekaj miru in časa, sem se vsedel, da Vam sporočim, v kakšnem nemiru in trušču, ki so ga uam pripravili uporniki, se nahajam. Nahajamo se v zakleti zemlji. Če sedemo k jedi, moramo imeti v obeh rokah orožje. Medtem ko pišem tole pismo, moram držati v eni roki pištolo, v drugi pa meč. Ta čas je tukaj tak dirindaj, da je vse mirno in tiho itd.

Če to pismo ne boste prejeli, se je moralo spotoma izgubiti. Če se to zgodi, Vas prosim, da me o tem obvestite.«

Uvoz z vzhoda

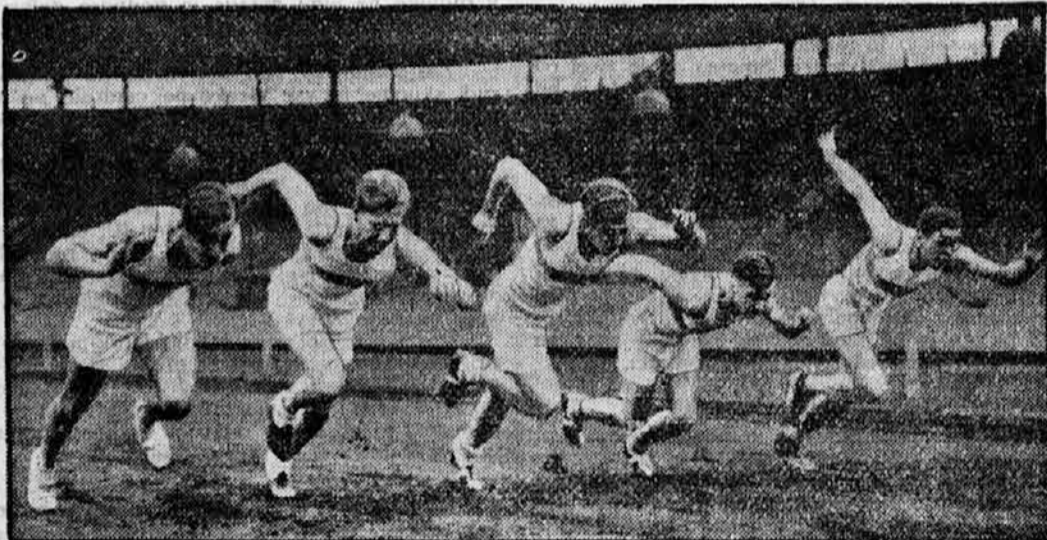
Pa ni samo ameriški svet tisti, ki se je vrgel na take vrste industrijo, temveč imamo tudi že na Vzhodu kraje, kjer nekateri podjetni ljudje zbirajo na tisoče dovtipov in jih izvažajo. Prvi poskus, ki so ga s tem naredili, je pokazal, da je to dobičkonosen posel.

Najbolj se je v tem poslu izkazala Japonska, dežela, v kateri znajo ljudje dober dovtip tudi ceniti.

»Gleda prav tako, kakor pojoči petelin,« je dejal slepi, je bil dovtip, s katerim so preizkusili japonski dovtip. Ali pa dovtip o dveh beračih, ki sta stala pod mostom, na katerem je neki trgovec preševal izkupiček tistega dneva: »Skrbi za denar pa midva nimava,« je dejala beračica. »Komu pa si dolžna zahvalo za to?« je naglo vpadel v besedo na mostu. Prav tako je doma na Japonskem dovtip o tekaču, ki lovi tatu: »Kje pa je prav za prav pravi tatu?« so ga vprašali ljudje. — »Že davno sem ga prehitel!« je s ponosom odgovarjal na vprašanja.

Zbiralci

V Newyoršku si more podjeten človek zagotoviti precejšnje dohodke, če zbira vse dovtype, ki jih sliši in bere in jih nato po raznih vidikih uredi. Če tovarnarju dovtipov zmanjka za ta ali oni dan nekaj dovtipov, stopi s prgiščem dolarjev k takemu človeku, ki je nekaka centrala za zbiranje dovtipov in izbere iz njegove ogromne zbirke manjka joče število dovtipov ter potem uporabi kar doslovno ali nekoliko predelane. Tako je eden takih tovarnarjev ponudil nekemu zbiratelju dovtipov 80 tisoč dolarjev, in sicer le za četrtno zbranih dovtipov. Pa je odklonil. In to ni šala.

Prpriave za olimpijske igre: stari tekačev na 100 metrov

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

8

Disciplina na poti, ki je v vsakem francoskem polku ista, zapoveduje petdeset minut hoje, za čemer pride deset minut odmora. Petdeset minut hodi človek z naglimi koraki, potem se pa zavali na ledja, da bi si odpočil bolne noge. Potem spet znova. Ljudje se šalijo, začno prepevati razne koračnice. Tu sem se naučil popevkov različnih vojaških pesmi, ki so priljubljene pri vseh vojskah sveta.

Zal, da jih ne morem zapisati v knjigi, ki je namenjena širokemu občinstvu.

V začetku je šlo vse dobro. Polagoma pa so pesmi na naših ustnicah zamrle. Šale so prenehale, kakor bi trgnili in pot se je nadaljevala v mračni tišini, katero so trgali vzdih in kletvice, ki so se dvigale iz gostih vrst.

Noge so mi otekle. Moji čevlji so bili novi, kakor čevlji drugih vojakov. Te francoske okljke tudi kadar so dočela razhojene in raztrgane, nimajo nobene zveze ali podobnosti z

mehkimi polčevlji iz navadnega usnja. Gornja njihova stran je trda, kakor da je iz jekla. Podplati so debeli in neupogljivi, kakor da so iz lesa, nakovanega z žebli. Vsako pot, kadar dvignem nogo, se mi zdi, da vzdigujem vrečo, polno žebeljev. Po malem se mi začne zdeti, da v vsakem čevlju nosim po en boleč mehur. Tarnanje se je množilo. Nazadnje, ko smo komaj še vlekli noge za sabo, smo dospeli na mali kolodvor, kamor smo bili namenjeni. Edina naša želja je tedaj še bila, da bi legli in umrli.

A nismo mogli ne leči, ne umreti... Naradnik nam je takoj odkazal delo: treba je bilo po redkem gozdu v peklenški afriški vročini iskati drva. Zakurili smo in kmalu je začel brneti veliki kotel za kavo. Ko je zahajalo sonce, so nam razdelili večerjo: kruh, sir, vsakemu po eno konzervo z mesom, ki ga Francozi imenujejo opičjega (du singe). Pojedli smo in s težko muko zvrlekli čevlje z nog. Dvignil sem otekle noge: komaj sem jih spoznal za svoje. To niso bile več moje stare tovarnišice s toliko izletov. Bile so take, ko da nič več ne pripadajo meni, pa tudi bolečina, se mi je zdelo, da ni v meni, marveč me samo obletava. Noge so bile zabuhle in podobne gnjatim — oprostite, da ne najdem boljše primere.

Ko smo precej časa počivali, sem spet vtaknil svoje noge v tiste brodequine. Vlak je že zapeljal v postajo, ko sem dovršil to težko opravilo. Čakal nas je. Topot smo dobili same tovarne vagona. To so bili naši stari znan-

ci: »Stirideset ljudi ali osem konj« je bilo zapisano na njih. Natlačili smo se v vagona, a čez tri ure smo bili že v Saidi, kjer je čakalo na nas toliko mučnih ur vojaškega vežbanja.

Tla v tem kraju niso ravna, marveč valovita. Vsa pokrajina je preprežena z malimi gorskimi hrbiti in je zaradi tega zelo primeren za vežbanje čet, ki se bodo bojevale po Maroku in po Siriji, kjer so tla podobna tem.

To noč nismo nič trpeli zaradi nespečnosti. Drugi dan nas tudi niso preveč pritiskali. Določili so nam sobe: vsaka je imela osem in dvajset postelj in je bila pod nadzorstvom kaplarja, ki je imel naslov sobnega starešine. Dan nam je potekel v snaženju, manjkalo pa tudi ni pravega pravcatega predavanja o urejevanju prekleto prtljage, kar smo v legiji imenovali paquetage.

V legiji vojak urejuje svoje stvari ali paquetage tako, da vsa svoja šila in kopita zloži v enakomerne četverokote, katere sklada le po enega na drugega. Vse mora iti po predpisanem redu. Vse mora biti tako, kakor je prav. Človek bi ne verjel, kako je pri legiji vsaka drobtinica posvečena in nedotakljiva. Ne trpe niti najmanjše nepravilnosti. Toda pravilno urejevanje stvari zahteva dolge prakse. Najmanjša guba ali vzboklina, najmanjša krivina in kre — pa je človek v smoli. Kaplar ali narednik, ki pregleduje stvari, vam bo vsako skladovnico pometal na tla, čeprav ste jo s tako in toliko muko zložili in sestavili. To je pogosto zelo neprijetno, toda v legiji se

mora človek obvladati. Značaj, ki ne more prenesti vsega, je tukaj luksuz, katerega je treba drago plačati. Poznal sem ljudi v legiji, ki so dobili po pet let ječe, ker so z besedo ali dejanjem užabili svojega predstojnika, ko je imel kaj pripomniti glede njihovih stvari.

Drugo jutro nas je na vsežgodaj prebudila trobenta, katero je spremljal kaplarjev krik: »Debout! Debout!« Na noge. Ob pol sedmih smo bili že pripravljeni za vaje brez orožja. Dokler novinec ne spozna vseh stoj in vseh gibov, mu ne dajo orožja v roke. Krenili smo na vežbališče, ki naj bi postalo za nas pravi pekel.

Najprej je bila ura gimnastičnih vaj v korakanju. Nekdo je to za šalo imenoval zajtrk v legiji. Potem so prišle na vrsto različne vojaške stoji in kaplarska šola.

Vojaški pouk, ki se vrši v legiji, je v resnici nekaj strašnega in se ne da primerjati z nobeno vojaško vzgojo na svetu. Tu je že taka navada, katere ni mogoče spremeniti in se vleče iz roda v rod. Gibi so isti, kakor v drugih vojskah, toda v legiji jih je treba izvajati dosti točneje in strožje, kakor kjerkoli drugje. Predstojniki so glede tega neizprosni. Vse gibe je treba izvršiti »come il fant«, toda ta ideal je skrajna meja tistega, kar človek sploh ne more narediti popolno. Seržan ponovi isti gib tudi tisočkrat, samo da doseže svoj cilj. Novinec mora ponavljati vse dotlej, dokler se mu ne prikažejo zvezde pred očmi ali dokler se od utrujenosti ne zgrudi na tla.